

Posudek na diplomovou práci

Posudek vedoucího diplomové práce

Prožívání rozumově nadaných jedinců s dyslexií,

kteřou předkládá Bc. Eliška Kletečková

Předložená diplomová práce vznikla na podnět dospělé ženy s dyslexií, která úzce spolupracuje s dalšími dospělými s dyslexií, vytváří didaktické pomůcky pro děti s dyslexií a tématu dyslexie se v osobním i profesním životě intenzivně věnuje. Již mnohokrát se zúčastnila různorodých výzkumných studií o jedincích s dyslexií a vždy pokládala za poněkud problematické, když byl výzkum směřován na to, co dospělým s dyslexií nejde, v čem se projevují i v pozdějším věku symptomy dyslexie. Postrádala studii a odborníky, kteří by se zeptali, jak se cítí jedinci, kteří občas nerozumí svému přemýšlení, dopouštějí se chyb při řešení banálních úloh, nebo nezvládají činnosti, které mnohým jiným připadají běžné a samozřejmé, ale současně excelují ve zvolených profesích, dokážou řešit i složité problémy, v určitých oblastech bezpochyby disponují nadáním. Neustále jsou ve svém životě konfrontováni s paradoxy, které obtížně zdůvodňují sobě samým, natož svému okolí, což pochopitelně může vyvolávat určitý stres. O tzv. dvojité výjimečnosti dětí, resp. žáků s dyslexií, kteří současně vykazují výjimečné nadání, zpracovala studii a sepsala publikaci Š. Portešová. Obdobné téma v dospělé populaci je však doposud neprobádané.

Práce se tradičně člení na teoretickou a empirickou část. V prvním jmenovaném úseku se jednotlivé kapitoly logicky zaměřují na klíčové oblasti stanovené tématem práce. Stručně je pojednáno o dyslexii, následuje kapitola o nadání, na kterou logicky navazuje kapitola o dvojí výjimečnosti, a na závěr jsou shrnuty poznatky o prožívání dvojité výjimečnosti jedinců, se zaměřením na dyslexii. Teoretická část je přiměřeně rozsáhlá a přehledná. Vzhledem ke zvolenému tématu se autorka musela zabývat dvěma obsáhlými a na první pohled vzdálenými oblastmi psychologického bádání, tj. dyslexií a nadáním. V textu jsou shrnuty základní informace z obou jmenovaných okruhů. Autorka převážně kompiluje informace nastudované z literatury. Zdrojů je uvedeno přiměřené množství, avšak ocenila bych, kdyby bylo čerpáno z většího množství zahraniční psychologické literatury. Mnoho uvedených zdrojů je z českého prostředí. V kapitolách o dyslexii se objevují obsáhlé parafráze speciálně pedagogické literatury. To určitě není na škodu, avšak je vhodné ukázat, že se tomuto tématu v zahraničí intenzivně výzkumně věnují psychologové, což v našem prostředí není tolik běžné.

Empirická část má charakter kvalitativní studie. Autorka vedla polostrukturované rozhovory s deseti vysokoškoláky s dyslexií a deseti vysokoškoláky bez dyslexie. Příprava výzkumného designu byla nesmírně rozsáhlá a časově náročná. Autorka sama koncipovala otázky pro rozhovor na základě studia literatury. Následně hledala respondenty do své studie, jimž věnovala značné množství času při individuálních rozhovorech. Oceňuji sběr dat nejen v cílové, ale i ve srovnávací skupině. O té autorka hovoří jako o kontrolní skupině, avšak z hlediska jejích charakteristik se jedná spíše o skupinu srovnávací.

Následně byla získaná data analyzována podle autorkou zvoleného modelu subjektivní míry kvality života a jejího prožívání. Empirická část je značně rozsáhlá a obsahuje množství citací z rozhovorů. Je

zakończona srovnáním obou sledovaných skupin a shrnutím výsledků, na něž navazuje diskuse, která je však dosti subjektivní. V textu postrádám metodologické ukotvení způsobu práce s výzkumnými daty.

Na závěr práce je uveden návrh intervence, jenž čerpá z terapeutických postupů navržených jinými autory. Řada z nich je určena pro rodiče a jejich děti. Bylo by bezpochyby zajímavé, kdyby se intervence zaměřovaly přímo na dospělé jedince s dyslexií. Hovoříme-li o rodinách dětí s dyslexií, jde v kontextu tématu práce spíše o prevenci.

Předložená práce bude bezpochyby velmi zajímavým materiálem pro dospělé s dyslexií, na jejichž popud vznikla a o nichž hovoří. Bylo by zajímavé jim získaná data předložit v rámci svépomocných skupin, které občas vznikají - reálně i virtuálně. Autorka v práci prokázala zaujetí tématem i samostatnost při tvorbě výzkumného designu a zpracování dat.

Na závěr otázky: Jaké intervenční postupy pokládá autorka na základě získaných informací za žádoucí pro populaci dospělých s dyslexií? Jak by označila svůj způsob zpracování výzkumných dat v souladu s kvalitativní metodologií, resp. v souladu s metodologickou literaturou?

Bc. Eliška Kletečková předložila práci, která splňuje požadavky kladené na diplomové práce. Doporučuji, aby se stala předmětem obhajoby na katedře psychologie FF UK v Praze.

Doporučené hodnocení: velmi dobře

Praha 28. 8. 2017

PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D.